

I osa

Silvio Hjelt, Ilkka Horelli, Petri Jaatinen, Isto Kujala ja Tommi Virtanen

Suositus vapaaehtoispalokuntien ja niiden järjestöjen tunnuksista

Tunnuksien osalta tämä suositus korvaa vuoden 1964 Palokuntien Virkapukuohjeen. Ohje suositellaan otettavaksi käyttöön kaikissa Suomen palokuntayhteisöissä.

Soveltaminen

Tätä suositusta sovelletaan vuoden 1964 ohjeen mukaisten sekä myöhemmin käyttöön otettujen palokuntapukujen yhteydessä, samoin kuin soveltuvin osin sisäasiainministeriön asetuksen 687/2007 mukaisessa vaatetuksessa siten kuin asetuksen 15 § 2 momentissa on määrätty. Tämä suositus täydentää sen, minkä sisäasiainministeriö on vahvistanut palokuntapuvussa käytettävien tunnuksien osalta (SM-2000-01214/Tu-31).

Tämän suosituksen tarkoituksena on eri yhteisöissä käytettyjen tunnuksien yhtenäistäminen samoin kuin eri henkilöiden aseman tunnistamisen helpottaminen sekä pelastusalalla että sen ulkopuolella. Näiden tunnuksien käyttö on osa palokuntakulttuuria ja edellyttää siten muodollisesti korrek-tia pukeutumista ja vastaavaa käyttäytymistä.

Tämä suositus ei koske kunniamerkkejä tai muita sellaisia tunnuksia, joille on olemassa omat säännöksensä. Tässä suosituksessa mainittuja tunnuksia käytetään tällaisten merkkien ja tunnusten kanssa rinnakkain.

Tämän suosituksen mukaisia tunnuksia ei pääsääntöisesti käytetä sammutus-asussa

taikka väliasussa tai senkaltaisessa, yleisesti käytössä olevista palokuntapuvuista poikkeavassa vaatetuksessa, kuten ei myöskään vapaa-ajan asusteessa.

Suosituksen mukaisten tunnusten käyttöön ottamisesta päätetään kussakin yhteisössä erikseen.

Yleistä

Tässä suosituksessa on määritetty toisaalta perinteistä palokunta-asemaa osoittavat tunnuksiset ja toisaalta järjestöhallinnollista tehtävää osoittavat tunnuksiset. Molempien näiden ryhmien tunnuksia käytetään yhdessä. Tämän suosituksen mukaisia tunnuksia ei kuitenkaan käytetä yhdessä viranomais-tunnuksien kanssa. Jos yhteisö niin päättää, voivat yhteisön jäsenet tai toimihenkilöt käyttää yhteisön omaa tunnusta silloin, kun olkaepoletissa ei ole muita tunnuksia, tai erikoistapauksissa (palokunnan kunnia-päällikkö tai kunniapuheenjohtaja) myöhemmin määritetyn mukaisesti.

Siltä osin kuin henkilö toimii monessa eri järjestötehtävässä hän käyttää ainoastaan korkeinta järjestöasemaa osoittavaa tunnusta.

Tämän suosituksen mukaiset tunnuksiset kiinnitetään palokuntapuvun tai vastaavan kumpaankin olkaepolettiin siten kuin myöhemmin on määritetty. Tunnuksia käytetään harkinnan mukaan myös puvun kanssa käytetyn paidan vastaavissa kohdissa. Päällystakissa ja vastaavissa tunnuksiset kiinni-

tetään sitä varten muodostettuun, käsivarren alemmalla puoliskolla kannettavaan hihlaattaan siten, että palokunta-asemaa osoittavat tunnukset ovat hihaan nähden poikittaisessa suunnassa vierekkäin, ja järjestöhallinnollista tehtävää osoittavat tunnukset sijaitsevat palokunta-asemaa osoittavien tunnuksien alapuolella.

Palokuntanaiset käyttävät naistyössä vastaavalla tavalla hihaan kiinnitettyjä tunnuksia. Muussa kuin naistyössä toimivat käyttävät sukupuolesta riippumatta olkapolettiin kiinnitettyjä tunnuksia, kuitenkin siten, että naistyön ja muun palokuntatyön tunnuksia ei käytetä samassa vaatteessa.

Palokuntapuvussa käytetään puvun kankaasta tehdyssä olkapoletissa palokunta-asemaa ja/tai järjestöhallinnollista tehtävää osoittavia tunnuksia samassa olkapoletissa siten kuin alempana on määritetty. Paidassa, puserossa, villapaidassa ja vastaavassa tunnukset voidaan kiinnittää puvun kankaasta tai vaihtoehtoisesti mustasta kankaasta tehtyyn tuppeen. Valkoisen paidan kanssa käytetään pääsääntöisesti mustaa tuppea.

Palokuntapuvussa osoitetaan koulutusaste vasemmalle rintataskulle tai vastaavan kohtaan sijoitetulla koulutusastemerkillä (sammutusmies, vanhempi sammutusmies, yksikönjohtajakoulutuksen saanut ja Pelastusopistossa tai vastaavassa koulutuslaitoksessa suoritettu sopimuspalokunnan päällikkökurssi tai aikaisempi vastaava).

Yhteisö voi harkintansa mukaan käyttää muussa kuin juhlapuvussa omaa vaakuna- tai vastaavaa kangasmerkkiä, joka kiinnitetään vasemmalle hihalle likimain olkavarren keskelle. Vastaavasti oikealla olkavarrella voidaan käyttää erikoistumista osoittavat tunnukset. Nuorisotyön tunnukset kiinnitetään oikealle olkavarrelle.

Etenkin kansainvälisessä kanssakäymisessä käytetään Suomen lippua (kansallislippu, koko 29 x 45 mm) kangasmerkkinä,

joka on kiinnitetty vasemmalle hihalle palokunnan oman merkin (tai ajatellun sellaisen) yläpuolelle siten, että lipun ristin pitkä sakara osoittaa taaksepäin.

Vapaaehtoispalokunnan päällystö

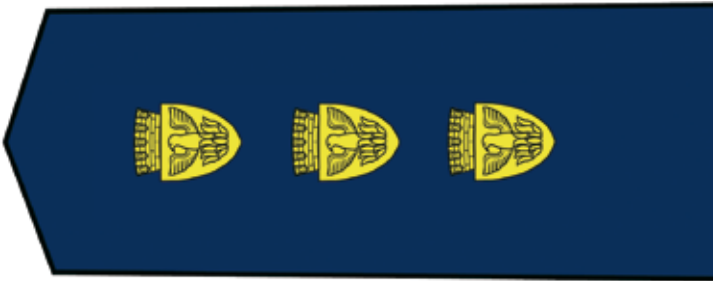
Vapaaehtoispalokunnan päällystö käyttää olkaepolettiiin suunnassa hihasta kaulaan päin peräkkäin kiinnitettyjä Phoenix-aiheisia kullanvärisiä vaakunalaattoja (leveys 13,5 mm ja kokonaiskorkeus 17,5 mm) seuraavasti:

- palokunnan päällikkö: kolme laattaa (kuva 1)
- palokunnan varapäällikkö samoin kuin komppaniapäällikkö ja koulutuspäällikkö: kaksi laattaa (kuva 2)
- joukkue- tai osastonjohtaja, mukaan lu-

kien nais- ja nuoriso-osastot: yksi laatta (kuva 3)

- erikseen nimetty hälytysosaston päällikkö: palokunnan sisäisen hierarkian mukaisesti kaksi tai yksi laattaa

Palokunnan kunniapäälliköksi kutsuttu käyttää palokunnan päällikön tunnuksia ja mahdollisesti lisäksi palokunnan omaa merkkiä, joka silloin sijoittuu olkaoletissa lähimmäksi hihaa (kuva 4). Vastaavaa periaatetta sovelletaan muidenkin kunniavakanssien osalta.

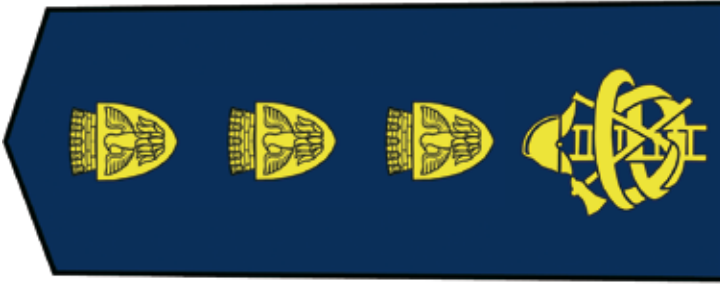
Kuva 1. Palokunnan päällikkö.

Kuva 2. Palokunnan varapäällikkö, komppaniapäällikkö, koulutuspäällikkö.

Kuva 3. Joukkue- tai osastonjohtaja.

*Kuva 4. Palokunnan kunnia-
päällikkö.*

Vapaaehtoispalokunnan alipäällysty

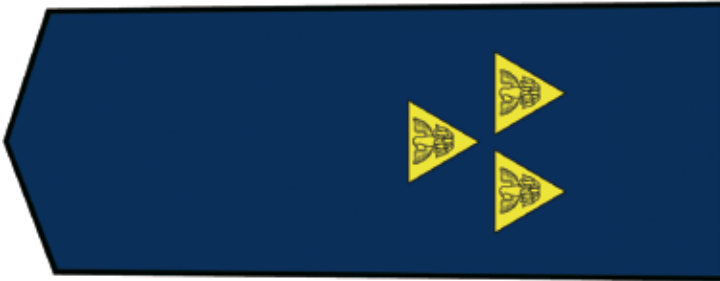
Vapaaehtoispalokunnan alipäällysty käyttää Phoenix-aiheisia tasasivuisia kolmiotunnuksia (sivun pituus 14 mm) kiinnitettynä olkaepolettiiin siten, että kärki osoittaa kohti hiaa seuraavasti:

- mestari (kuten asemamestari, kalustomestari tai vastaava) samoin kuin erikseen

nimetty yksikönjohtaja: kolme kolmiota, joista kaksi alinta on rinnakkain ja ylin kolmio näiden yläpuolella symmetrisesti keskellä (kuva 5)

- apulaismestari (eli mestarin sijainen): kaksi kolmiota rinnakkain (kuva 6)

- muu nimetty vastuhenkilö (kuten paineilmalaitevastaava tms.): yksi kolmio (kuva 7)

*Kuva 5. Mestari, erikseen
nimetty yksikönjohtaja.*

Kuva 6. Apulaismestari.

Kuva 7. Muu nimetty vastuhenkilö.

Vapaaehtoispalokunnan hallinnolliset tehtävät

Vapaaehtoispalokuntayhdistyksen (mukaan lukien toimenpidepalkkaisen palokunnan palomiesyhdistyksen) hallinnon tehtävässä toimiva käyttää hihaan liittyvää olkaepoletin reunaa pitkin n. 5 millimetrin etäisyyden päässä reunasta rinnakkain kiinnitettyjä kullanvärisiä 6-sakaraisia teräväkärkisiä tähtiä (poikittaisten kärkien väli n. 11 mm, kärkiparin suuntautuessa poikittain olkaepoletin hihaan rajoittuvaan reunaan nähden) seuraavasti:

- palokuntayhdistyksen puheenjohtaja: kolme tähteä (kuva 8)
- palokuntayhdistyksen varapuheenjohtaja, sihteeri, rahastonhoitaja tai muu nimenkir-

joittaja: kaksi tähteä (kuva 9)

- palokuntayhdistyksen hallituksen jäsen tai varajäsen: yksi tähti (kuva 10)

Jos hallinnossa toimiva samalla kuuluu myös palokunnan päällystöön tai alipäällystöön hän käyttää sekä palokunta-asemaa että hallinnollista tehtävää osoittavat tunnukset (esimerkki: apulaismestari, joka samalla on palokuntayhdistyksen puheenjohtaja, kuva 11).

Palokunnan kunniapuheenjohtajaksi kutsuttu käyttää puheenjohtajan tunnuksia, ja mahdollisesti lisäksi palokunnan omaa merkkiä, joka silloin sijoittuu olkaepoletin puheenjohtajan tunnuksien yläpuolelle (kuva 12). Vastaavaa periaatetta sovelletaan muidenkin kunniavakanssien osalta.

Kuva 8. Palokuntayhdistyksen puheenjohtaja.

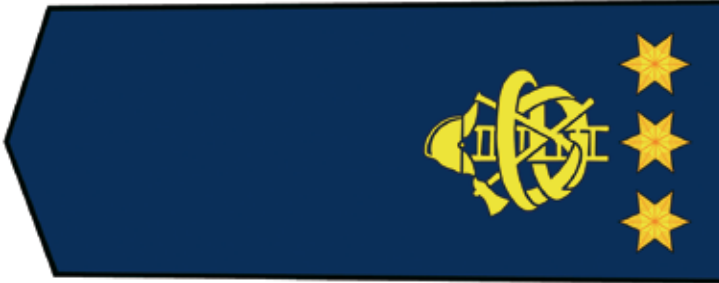
Kuva 9. Palokuntayhdistyksen varapuheenjohtaja, rahastonhoitaja tai muu nimenkirjoittaja.

Kuva 10. Palokuntayhdistyksen hallituksen jäsen tai varajäsen.

Kuva 11. Esimerkki yhdistelmästä: apulaismestari, joka on samalla palokuntayhdistyksen puheenjohtaja.

Kuva 12. Palokuntayhdistyksen kunniapuheenjohtaja.

Alueellisen palokuntajärjestön hallinnolliset tehtävät

Palokuntapuvussa voi alueellisen palokuntajärjestön kuten pelastusliiton, palokuntien valitseman neuvottelukunnan, useamman palokunnan yhteisen alueellisen yhdistyksen tai vastaavan hallinnon tehtävässä toimiva samoin kuin tällaisen järjestön toimihenkilö käyttää hihaan liittyvää olkapoletin reunaa pitkin n. 5 mm etäisyyden päässä reunasta rinnakkain kiinnitettyjä kullanvärisiä 8-sakaraisia pyöreäkärkisiä tähtiä (poikittaisten kärkien väli n. 12 mm, kärkiparin suuntautuessa poikittain olkapoletin hihaan rajoittuvaan reunaan nähden) seuraavasti:

- järjestön puheenjohtaja, toiminnanjohtaja, toimitusjohtaja: kolme tähteä (kuva 13)
- järjestön varapuheenjohtaja, nimenkirjoittaja, päällikkötason toimihenkilö, pysyvän toimielimen puheenjohtaja: kaksi tähteä (kuva 14)
- järjestön hallituksen jäsen, muu nimet-

ty vastuuhenkilö, jaoksen tai toimikunnan jäsen sekä näiden vastaava varajäsen: yksi tähti (kuva 15)

Järjestötunnuksia ei käytetä yhdessä viranomaisasemaa osoittavien tunnuksien kanssa. Järjestötehtävässä toimiva palokuntayhdistyksen hallinnon jäsen käyttää ainoastaan ylempiä järjestötunnuksia (esimerkki: apulaismestari, joka samalla on alueneuvottelukunnan varajäsen, ja siitä huolimatta, että hän myös toimii palokuntayhdistyksen puheenjohtajana, kuva 16).

Järjestön kunniapuheenjohtajaksi kutsuttu käyttää puheenjohtajan tunnuksia, sekä mahdollisesti lisäksi järjestön omaa merkkiä, joka silloin sijoittuu olkapoletissa puheenjohtajan tunnuksien yläpuolella (vrt. vastaavasti kuva 12). Vastaavaa käytäntöä sovelletaan muidenkin kunniavakanssien osalta.

Kuva 13. Alueellisen järjestön puheenjohtaja, toiminnanjohtaja tai toimitusjohtaja.

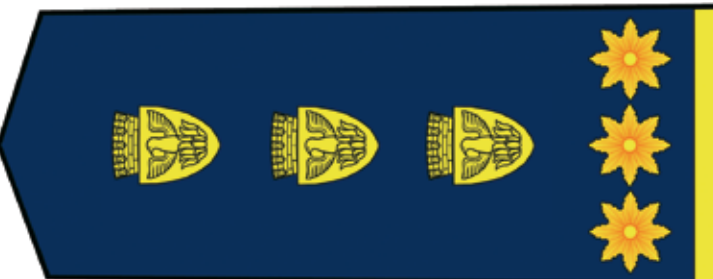
Kuva 14. Alueellisen järjestön varapuheenjohtaja, nimenkirjoittaja, järjestön päällikkötason toimihenkilö tai pysyvän toimielimen puheenjohtaja.

Kuva 15. Alueellisen järjestön hallituksen jäsen, muu nimetty vastuuhenkilö, järjestön toimihenkilö, jaoksen tai toimikunnan jäsen sekä näiden vastaava varajäsen.

Kuva 16. Esimerkki yhdistelmästä: apulaismestari, joka on samalla alueneuvottelukunnan jäsen.

Kuva 17. Esimerkki yhdistelmästä: Valtakunnallisen järjestön toiminnanjohtaja, joka on samalla palokunnan päällikkö.

Valtakunnalliset järjestötehtävät

Palokuntapuvussa voi valtakunnallisen tason järjestötehtävissä toimiva käyttää alue-tason 8-sakaraisia tähtitunnuksia vastaaval-la tavalla mutta n. 10 mm etäisyyden päässä reunasta sijoitettuina, sekä näiden alapuo-lle olkapoletin hihaan rajoittuvaa reunaa pitkin olkapoletin ylitse ulottuvaa kultaista punosta, jonka leveys on n. 5 mm (esim. valtakunnallisen järjestön toiminnanjohta-ja, joka on samalla palokunnan päällikkö (kuva 17). Vastaavaa periaatetta sovelletaan kunniavakanssien osalta.

Päähine

Päähineiden osalta noudatetaan mitä SM:n asetuksen 687/2007 §:ssä 11 on säädetty seuraavasti soveltaen:

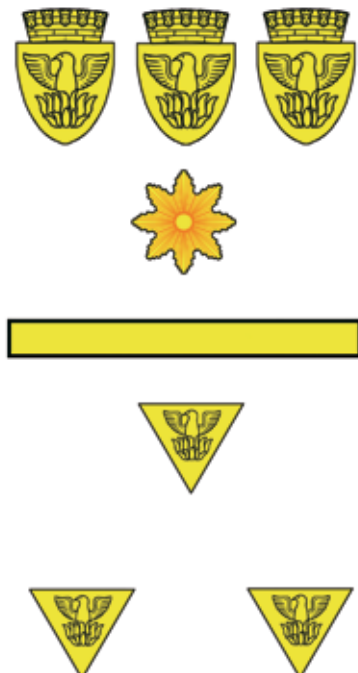
- päällystö käyttää päällystön lakin laattaa
- alipäällystö käyttää alipäällystön lakin laattaa
- miehistö käyttää pelastustoimen kokardia
- kaikki henkilöstöryhmät käyttävät pää-hineessä yhteisön omaa vaakunaa, taikka kunnan vaakunaa siinä laajuudessa kuin pa-

lokunnan kotikunta on antanut siihen suos-tumuksensa, taikka muuten läänin vaakuna - palokunnan päällikkö (ja kunniapäällikkö) käyttää lippalakissa leukahihnan korvaavaa kultaista punosta

Palokunnan hallinnossa toimivat käyttä-vät päähineessä päällystön, alipäällystön tai miehistön laatat palokunta-arvonsa mukai-sesti, kuitenkin niin, että palokunnan oman harkinnan mukaisesti puheenjohtaja voi käyttää myös päällystön laattaa. Järjestöis-sä toimihenkilöt käyttävät lakin laattoja sen mukaan kuin järjestö on itse päättänyt.

Tunnukset päällystakissa tai vas-taavassa

Päällystakissa tunnukset sijoitetaan yllä ole-vien periaatteiden mukaisesti hihalaataan, kuitenkin siten, että päällystön Phoenix-vaakunalaatat kiinnitetään vierekkäin eikä peräkkäin (kuva 18). Alipäällystön tunnuk-set kiinnitetään samalla tavalla kuin olka-poleteissa, kuitenkin niin, että kolmioiden välit vastaavat kolmioiden sivun pituutta (kuva 19).

Kuva 18. Päällystön Phoenix-tunnuk-sien sijoittaminen päällystakkiin.

Kuva 19. Alipäällystön tunnuksien sijoittaminen päällystakkiin.

Palokuntanaisten merkit

Palokuntanaisten merkit sijoitetaan ensisijaisesti olkapeleettiin. Pukumallista riippuen, palokuntanaiset käyttävät hihaan likimain käsivarren puoleen väliin rinnakkain sijoitettuja yllä mainittuja 6-sakaraisia tähtiä, aluetasolla yllä mainittuja 8-sakaraisia tähtiä ja valtakunnan tasolla 8-sakaraisia tähtiä sekä niiden alla 45 mm pitkää ja 5 mm leveää kultaista punosta seuraavasti:

- puheenjohtaja: kolme tähteä (palokuntataso: kuva 18)

- koulutusvastaava: kaksi tähteä (aluetaso: kuva 19)

- nimetty tehtävävastaava (sihteeri, emäntä tai vastaava): 1 tähti (valtakunnan taso: kuva 20)

Vastaavaa periaatetta sovelletaan kunnia-vakanssien osalta. Naistyössä ja siihen verrattavassa voidaan kunkin yhteisön harkinnan mukaan käyttää oranssinväristä huiivia, johon ei kiinnitetä irrallisia tunnuksia.

Kuva 20. Palokuntanaisten hihassa käytettävät merkit: palokuntayhdistyksen puheenjohtaja.

Kuva 21. Palokuntanaisten hihassa käytettävät merkit: alueellisen järjestön koulutusvastaava.

Kuva 22. Palokuntanaisten hihassa käytettävät merkit: valtakunnallisen järjestön tehtävävastaava (sihteeri, emäntä tai vastaava).